

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

I. leto.

V Gorici, rožni cvet 1880.

6. zvezek.

Prošnja.

O sprejmi me, ljubi Jezus,
V svoje vsmiljeno srcé,
Da me svet in grešne strasti
Ne steró, ne pogubé!

V tvojem srcu je prostora
Tudi zame revno stvar,
V tvojem srcu je pomoči,
Odrecí mi je nikar!

Z moje bedne, vboge duše
Vso gerdobo speri, zmij;
Hrani mene v svojem srcu —
V moje pridi, Jezus, ti!

Tudi mater sem povabil
Tvojo čisto in svetó,
In svetnikov tvojih ljubih
Vso izvoljeno družbó.

Kjer je mila božja mati,
Tam ne manjka naj sinu;
Pridi, Jezus, ne preziraj
Mojga revnega domu!

V mojem srcu, moj zveličar,
Bodi gost in gospodar;
Jaz pa v tvojem naj počivam,
Tvoja trudna, revna stvar.

Ti poživljaj mojo vero,
Moje upanje krépečaj,
In ljubezni tvoje plamen
V moji duši plapolaj!

Jaz čem tebi le živeti,
Tebi vmreti le želim,
Tebi, sladki, mili Jezus,
Naj na veke ves gorim!

Tretji red našega sv. očeta Frančiška.

Čertice v podučenje udom in drugim vernim.

Ali je tretji red primeren za naše čase?

Da neverniki tretji red zaničuje, to ni nič čudnega; ali da ga zaničuje ali vsaj zanemarja veren kristijan, to se nam pa res čudno zdi. In vendar je tako. Mnogi menda mislijo, da je tretji red neka zastarela vstanova, ki je znabiti kedaj kaj koristila, za naše čase pa ni več primerna. Poglejmo, ali je to res?

Neprimeren bi bil tretji red, ako bi imel neprimeren namen, ali pa, ako bi rabil, da svoj namen doseže, neprimerne pripomočke.

Namen tretjega reda je spokorno, pobožno, kerščansko življenje. Ali ta namen ni primeren za naše čase? Ali je bila pokora znabiti le v starih časih potrebna, zdaj pa ni več? Jezus Kristus je dal svoj evangelij za vse čase in vendar pravi: „Če se ne spokorite, poginili boste vsi.“ (Luk. 13, 3.) Dan današnji svet res noče dosti slišati o pokori; ali je pa ni ravno zavoljo tega le tolikanj bolj potreben? Kam bo prišlo človeštvo po poti, na kateri je dandanes po nekaterih mestih in deželah velika množina prebivavstva, to se je poslednje čase po raznih krajih pokazalo v grozovitih prigodbah. In nevera, popačenost in razuzdanost se čedalje bolj širi, čedalje globočje korenine poganja; tako človeštvo naglo dere v časno in večno pogubo, in vsa posvetna izobraženost in učenost ga ne more vstaviti. Vstaviti ga more le višja moč, sveta vera; vstaviti ga morejo le pripomočki, katere nam ona podaja. In mej temi pripomočki je tretji red svetega Frančiška, kakor sodijo razsvitljeni katoliški pisatelji, kakor sodijo tudi naš sveti oče papež Leon XIII. sami, zlasti primeren za kerščansko ljudstvo, ker je ravno nasproten poglavitnim napakam našega časa.

Eden izmej glavnih izvirkov popačenega in razuzdanega življenja v današnjem času je nejevera, ki navadno, vsaj pri priprostitih ljudeh, iz neznanja izvira, ker se zanemarjajo pridige in kerščanski nauki, in opušča prejemanje svetih zakramentov. — Tretji red pa tirja v svojem vodilu pred vsem drugim pravo vero, in priganja k večkratnemu prejemanju svetih zakramentov. Tudi skerbi s posebnim podučevanjem, da se udje v kerščanskem nauku dobro izurijo.

Popačenost in razuzdanost izvira drugič iz pomanjkanja domačega vstrahovanja in pobožnega družinskega življenja. Mladi ljudje so dandanašnji kaj pogostoma sami sebi prepuščeni in žive brez vodstva in nadzorstva po svoji mladostni poželjivosti; taki o pokorščini in poredku nočejo ničesar več vedeti, rešilne roke nočejo več poznati, in tako se pogrezujejo od prepada do prepada. — Tretji red nasproti zbira vboge raztepane v družbo, jih nadzoruje in straži, ne le v hiši božji, temuč tudi v vsej njihovi obhoji, popravlja njihove napake in jih navaja k radovoljni, modri pokorščini proti svojim duhovnim vikšim, kateri jih napeljujejo k rednemu, delavnemu, in torej tudi čednostnemu življenju.

Tretji vir popačenosti in razuzdanosti našega časa je splošno posvetno nagnjenje, po katerem jih velika množina le na dobiček in časno srečo misli, kakor bi bil človek le za ta svet vstvarjen. — Spokorni red sv. Frančiška pa človeka, dasiravno ga pusti mej svetom živeti in délovati, vendar vedno opominja, da je za neki drugi boljši svet namenjen, da mora delo z molitvijo posvečevati in posvetno blago tako si pridobivati in rabiti, da s tem svojih nebeških zakladov ne zapravi.

Četerti vir je naposled preveliko hrepenenje po zabavah in razveseljevanju, ki je tolikanj pogubno zlasti neizkušeni, strastni mladini, pa tudi zakonskim in celim družinam izpodkopava srečo, in človestvo tira v nezmernost, nečistost i. t. d. Nasledki temu so: omajano zdravje, oslabelost, obožanje, naveličanje življenja. — Temu nasproti uči tretji red sv. Frančiška z lahkimi pokorili modro omejevati vgajanje počutkom in koperenje po razveseljevanju; tretji red pospešuje veselje v Bogu, veselje v nedolžnosti in čisti vesti in natančnem izpolnjevanju svojih dolžnosti; tretji red navaja k zatajevanju in krotitvi samega sebe, brez česar človek na tem svetu nigdar ne more srečen in zadovoljen biti. Zakaj, gdor ne zna ničesar odreči samemu sebi, temuč vse, kar oko poželi, po čemer serce hlepi, imeti hoče in mora, kako more tak človek stanovitno srečen biti?

Namen tretjega reda je po tem takem dober in ves primeren tudi našemu času. Ali so pa tudi pomočki primerni, s katerimi hoče tretji red ta svoj namen doseči?

Človeška natora je v svojem bistvu vedno ravno tista, zato se mora krotiti vedno z ravno tistimi pripomočki; kerščanska čednost je vedno ravno tista, zato se mora z ravno tistimi pripomočki pridobivati. Le naj se pazno bere vodilo tretjega reda in našlo

se bo, da obsega sploh veljavne nauke in zapovedi kerščanskega življenja. Le semtertje se nanaša kak predpis na tadanje okóličnosti, in torej ne veže dandanašnji. Ves duh svetega vodila pa meri na to, izrejevati kolikor mogoče popolnoma kristijane tudi mej svetom.

Tretji red hoče ponoviti življenje prvih kristijanov, kateri so v sredi mej svetom po duhovno živeli, pravn in preprirov se ogibali, rajši krivico terpeli, kakor delali, svoje reči po spravnihs sodnikih poravnavali, vbogim delili od svoje obilnosti, in so po v-zajemni ljubezni eno serce bili in ena duša. Na kaj takega namerja tudi sv. Frančišek. Zato hoče, da naj bratje in sestre povernejo krivično pridobljeno blago, da naj se spravijo sè svojimi sovražniki, da naj svoje prepire mirno poravnavajo, da naj v delih kažejo svojo ljubezen do bližnjega. Naj vboge podpirajo z milimi darovi, bolne obiskujejo in jim strežejo, mertve naj kerščansko pokopujejo, nevedne naj uče, zašle naj vodijo na pravi pot nazaj. Gdo more terditi, da to ni za naše čase?

Ali govori se: „Mnogi udje tretjega reda pač niso taki. Le pobožnjaki so in svetohlinke, polne terme in duhovnega napuha.“

Obžalovati moramo, da to očitjanje ni brez neke podlage; res je semtertje nekakov napačen duh zadušil dobro seme pri mnogih. Vendar gdor hoče pravičen biti, moral bo pač priznati, da je to očitjanje opravičeno le proti osebam in sicer posameznim osebam, stvari pa ne zadeva. Oseba more biti polna pomanjkljivosti in napak, in zraven stvar vendar le prav dobra. Saj je pač tudi velika večina kristijanov jako nepopolnoma, mnogi so celo hudobni, in vendar je kerščanska vera vsa popolnoma, čista luč brez sence in teme. One napake in pomanjkljivosti udov tretjega reda izvirajo nekoliko iz slabosti človeške nature sploh, nekoliko pa iz pomanjkanja poduka in prave vodbe. Dobro pa naj se pomisli to: Mnogi, ki se rogajo nad tretjim redom in pezdirja iščejo v očeh svojega bližnjega, popolnoma pozabljajo na bruno v svojih očeh. Gotovo bi bilo bolje, kakor psovati in sramotiti, da bi se spominjali taki ljudje besede aposteljnov: „Bratje, ako je tudi kakov greh prenaglil človeka, vi, ki ste duhovni, podučite takega v duhu krotkosti, in glej sam nase, da ne boš tudi ti skušan.“ (Gal. 6, 1.)

Dobro bi bilo pomisliti tudi to, da ni dovoljeno katoliškemu kristijanu psovati in sramotiti naprave, katero je toliko razsvitljenih višjih pastirjev svete cerkve poterdilo, priporočilo in branilo vseh napadov. Navesti hočemo tukaj le, kar pravi papež Gregor IX. v nekem apostoljskem pisanju:

1. Gdor bi se prederznil odpravo ali razpuščenje tretjega reda predlagati, njega cerkvenemu obstanku nasproti delati ali zaničevati ga, in bi rekel, da ta od sv. Frančiška za proste in zakonske, svetovne in duhovne vstanovljeni spokorni red ni dober in koristen, ta pade v nemilost vsegamogočnega Boga in njegovih svetih aposteljnov Petra in Pavla.

2. Gdor bo rekel, da v obljubi tretjega reda tiste besede: „Jaz obljubim izpolnjevati zapovedi postave božje“ niso na pravem mestu, ali da so nepotrebne in nevarne, in da se naj ne rabijo, tisti naj pade v ravno tako izobčenje.

3. Gdor koli, če tudi ne zasramuje tretjega reda in nič slabega in škodljivega o njem ne govori, vendar s prigovarjanjem koga zaderžati hoče, da ne bi izpolnil svoje želje in volje, ta greši hudo, tako da zasluži, da bi se izročil sveti sodbi, zato ker ovira s tem veliko dobro in velik duhovni dobiček za njegovo dušo.

Namesti zaderžavati druge sè zaničljivim govorjenjem, da ne vstopijo v tretji red, naj bi torej vsaki raji sam sebe resno izprašal, ali hodi po ozki poti pokore proti nebesam, ali pa nasproti predragi čas svojega kratkega življenja z igračami trati in izgublja za svojo dušo. In če mu vest očita, da je dozdej malo dobrega, pa dosti hudega posejal za večnost, potem naj ne maši svojih ušes pred glasom Kristusovim, kateri kliče v njegovem sercu: „Zbudi se ti, ki spiš, in vstani od mertvih; zakaj sekira je že drevesu na korenino nastavljena. Vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu, bude se izsekalo in v ogenj verglo. Prinašaj torej vreden sad pokore.“ (Efez. 5, 14 in Luk. 3.) Gdor ta glas božji sliši in ima priliko in moč vsaj poglobitve dolžnosti tretjega reda izpolnjevati, ta ne poslušaj mesa in kervi, napuha in lenobe, sveta in hudiča, temuč stóri po zgledu milijonov pobožnih kristijanov vseh stanov, kateri so od prvega početka v tretjem redu sv. Frančiška našli pot proti nebesam.

V resnici, o nevmerjoča duša v vmerjočem telesu! obudi svojo vero in ozri se na to, kar te čaka, na dvojni prepad, proti kateremu tečeš z duro naglico, na grob, ki bo pogoltnil tvoje telo, na večnost, ki bo pogoltnila tvojo dušo. Le en sam korak te loči

od obojega, in morda niti en korak ne! Kaj ne vidiš, kako tvoji znanci, tvoji prijatelji, tvoji ljubi, eden za drugim ginejo v tem dvojnem prepadu in se ne vračajo več?! In ti sam — taji, če moreš — ti sam pojdeš ravno tjakaj, v kratkem, ta dan, to uro, ko si najmanj misliš!

O, gdor resno pogleda na grob, na neskončno večnost, in se potem nazaj ozre na svet, temu se bo odperlo duhovno oko, on bo spoznal pravo podobo tega sveta, klical bo s prerokom Jeremijem (4, 24.): „Jaz gledam zemljo in glej! pusta je in nič.“ Ničemernost čez ničemernost in vse je ničemernost, razen Bogu služiti in njega ljubiti; kar ni večno, to ni nič!

Zbudi svojo vero in oberni svoje oči na Kristusa križanega, kako je zate najtežji križ nosil, najbolj bitko smert terpel, ne prisiljen, temuč iz ljubezni. Potem poslušaj vabilo, s katerim te vabi: „Pridi k meni, ki si truden in obložen, jaz te bom pokrepčal; vzemi nase moj jarem in zatajaj samega sebe, vzemi nase svoj križ in hodi za menoj. Zakaj moj jarem je sladak in lahko moje breme.“ (Mat. 9. in 16.)

Glej! jarem Kristusov nase vzeti, božje zapovedi izpolnjevati, svoj križ nositi in za Kristusom hoditi, to je, kar se ima učiti in vaditi duša v tretjem redu sv. Frančiška. Ako izvoliš, o duša kerščanska, ta pot za Kristusa voljo in na njem stanovitna ostaneš, vedi, da pride čas, ko boš na veke Boga hvalila, ker ti je dal mej brezštevilnimi drugimi milostmi tudi to, da si bila dete serafinskega očeta svetega Frančiška.

Povesti iz življenja sv. Frančiška in njegovih svetih tovarišev.

26. poglavje.

*Sv. Frančišek spreoberne tri tolovaje, kateri potem v red stopijo.
Eden izmém njih vidi v svoji veliki svetosti veličastno prikazen.*

Popotoval je nekedar sv. Frančišek po prazni okrajini od Borga do „Božjega groba“, in ko je prišel do grada „Monte Kasale“, ga je nagovoril nežen mladenič žlahtnega stanu rekoč: „Oče,

jaz želim sprejet biti mej število vaših bratov“. Sv. Frančišek mu odgovori: „Moj sin, ti si šibak mladenič imenitnega stanu, in bi znabiti ne mogel sterpeti naše revščine in našega ojstrega življenja“. Nato mladenič: „Oče, niste li vi človek kakor jaz? Če tedaj vi tahko sterpite, sterpel bom tudi jaz s pomočjo Jezusa Kristusa.“ Tak odgovor je dopadel sv. Frančišku, zato je ga je blagoslovil in v svoj red sprejel imenovaje ga brata Angela; in ta mladenič je živel v tako veliki svetosti, da ga je kmalu potem sv. Frančišek imenoval za gvardijana samostana „Monte Kasale“.

Tisti čas so óndotno okolico znemirjali trije sloveči tolovaji. Prišli so nekega dne k omenjenemu samostanu próseč imenovane-ga gvardijana, brata Angela, naj bi jim dal jesti. Gvardijan pa jih je oestro opominjal rekoč: „Vi, razbojniki in vbijavci, se ne sramujete samo ropati, kar so si drugi v potu svojega obraza prislužili, temuč ste celo tako nesramni in prederzni, da hočete še to pojesti, kar je bilo služabnikom božjim darovano. Niste vredni, da vas zemlja nosi, ker ne spoštujete ne ljudi, ne Boga, kateri vas je vstvaril. Pojdite svoje pota, in ne prikažite se več tukaj.“

— Razkačeni in nejevoljni so odešli. V tistem trenutku je sv. Frančišek domov prišel z vrečo kruha in verčem vina, kar sta on in njegov tovariš naprosila. Gvardijan mu je naznanil, kako je tolovaje zapodil; toda sv. Frančišek ga je oestro grajal rekoč, da se je nevsmiljeno obnašal, ker „grešnike prěj pripeljemo k Bogu s prijaznimi besedami, kakor pa z gerdimi psovki; zato je naš Gospod Jezus Kristus, čigar nauk izpolnjevati smo óbljubili, govori, da zdravnika ne potrebujejo zdravi, temveč bolni, in da ni prišel pravičnih k pokori klicat, temuč grešnike, s katerimi je zaradi tega tudi pogostokrat jedel. Ker si se torej pregrešil proti ljubezni do btižnjega in proti svetemu Kristusovemu evangeliju, ti vsled svete pokorščine zapovedujem, nemudoma vzeti to vrečo s kruhom, ki sem ga izprosil, in verček z vinom, ter čez hrib in dolino tako dolgo za njimi hiteti, dokler jih dohitiš. Vse to, kruh in vino, jim izroči v mojem imenu, poklekni pred nje in ze ponižno obtoži zaradi svoje brezserčnosti. Prosi jih potem v mojem imenu, naj ne delajo več hudobij temuč bojijo naj se Boga in naj ga več ne žalijo. Če to storijo, jim óbljubim za nje skerbeti in jim v prihodnje jedi in pijače dajati. Ko boš vse to storil, se ponižno semkaj verni“.

Imenovani gvardijan je šel izpolnit povelje sv. Frančiška; ta pa je molil in zdihoval k Bogu, naj bi on omečil serca razbojni-

kom, ter jih k pokori obernel. Vbogljiivi gvardijan je dohitel tolovaje, pred nje položil kruh in vino ter vse storil in govoril, kar mu je sv. Frančišek zapovedal. Ko so tolovaji povžili dar sv. Frančiška, zadela jih je božja milost in začeli so tako le eden proti drugemu govoriti: „Gorje nam, nesrečnim! kake peklenske kazni nas čakajo! Mi ne le da ropamo, tepemo in rane zadajamo svojim bližnjim, temuč jih tudi morimo; in pri vseh teh hudobijah in zločinih nas vest nič ne peče in se Boga ne bojimo; ta brat pa se ponižno obtožuje zaradi malih besed, katere nam je rekel po vsi pravici zavoljo naših hudobij. Še več! prinesel nam je tudi kruha in vina in zraven tako radodarno obljubo svetega očeta. V resnici, to so sveti, božji bratje, kateri nebesa zaslužijo. Mi pa smó otroci večnega pogubljenja, ki zaslužimo peklenske kazni, in dan na dan množimo krivico in ne vemo, če zaradi storjenih pregreh moremo vsmiljenja upati od Boga.“

Ko je eden od njih tako govoril, poterdila sta mu druga dva rekoč: „Reš je tako! kaj pa naj storimo?“ — „Pojdimo k sv. Frančišku“, pravi eden, „in če nam on da upanje, da vkljub naših pregreh moremo doseči božje vsmiljenje, potem smo pripravljene storiti, kar nam bo zapovedal, da svoje duše rešimo peklenskega ognja.“

Ta svet je dopadel, in prišli so vsi trije ene misli k sv. Frančišku ter so tako le govorili: „Oče, zaradi mnogih hudobij, katere smo storili, mislimo, da je za nas nemogoče zadobiti vsmiljenje od Boga, pa če imaš ti kako upanje, da nas Bog vsmiljeno sprejme, glej, pripravljene smo vse storiti, kar nam rečeš in spokoriti se.“ Sv. Frančišek jih je ljubeznjivo in z dobrim pri sebi obdržal ter jim z mnogimi zgledi pogum dajal. Zagotovivši jih božjega vsmiljenja, obljubil jim ga je od Boga izprositi. Pokazal jim je tudi, kako neskončno je vsmiljenje božje rekoč: „Ako bi še toliko velikih pregreh nad saboj imeli, je vendar božje vsmiljenje po besedah svetega evangelija še večje, in sv. apostelj Pavel pravi: „Kristus je prišel na svet, da grešnike odreši.“ Na te besede in podobne poduke so se odpovedali tolovaji hudiču in njegovemu djanju, sprejeti so bili v red ter so ostro pokoro delati začeli. Dva od njih sta po svojem spreobrnjenju le še malo časa živela in sta šla v nebesa, tretji pa je živel še dalje in se je premišljeval svoje pregrehe ostro pokoril; razen navadnih postov, katerih se je z drugimi brati vdeleževal, postil se je petnajst let tri dni vsaki

tjeden ob kruhu in vodi, hodil je vedno bos, imel je eno samo obleko in po zornicah ali polnočnih molitvah ni več hodil spat.

Mej tem časom je sv. Frančišek zapustil revno pozemeljsko življenje. Ko je imenovani spokornik svojo ostro pokoro nadaljeval, obšlo ga je neko noč po zornicah tako poželenje po spanju, da se mu ni mogel zoperstaviti. Ker čuti in tudi moliti ni mogel, šel je na posteljo, da bi spal. Kakor hitro je glavo položil, bil je že zamaknjen in v duhu se mu je zdelo, da je na visokem hribu. Ob strani hriba je bil grozno globok prepad, katerega stene so bile ostre pečine in vun moleče skalovje, tako da je bilo groza v prepad pogledati.

Angelj, kateri je omenjenega brata v prikazni vodil, ga je pahnil in vergel v ta prepad. Od pečine do pečine, od skale do skale pádajoč je priletel na dno prepada ves razbit in potolčen, kakor se mu je zdelo. V tako žalostnem stanu ležečemu pravi angelj: „Vstani, ker še daljšo pot imaš storiti.“ Brat mu je odgovoril: „Zdiš se mi nepravičen in brezserčen mož, ker vidiš, kak da sem po padcu, ranjen in skoraj mertev, in vendar me priganjaš, da naj vstanem“. Angelj se mu približa, in ko se ga dotakne, bil je popolnoma zopet zdrav. Pokaže mu potem planjavo napolnjeno z ostrim kamenjem, ternjem in osatom ter mu zapove, da mora vso to planjavo bos prehoditi in preteči, in ko bo do konca prišel, bo videl ognjeno peč, v katero naj potem gre. Ko je brat vso to planjavo v velikem strahu in grozni bolečini prekoračil, pravi mu angelj: „Stopi v to peč, ker tako moraš storiti!“ Ta mu je odgovoril: „Gorje! kako terdoserčen spremljevavec si mi; zakaj vidiš me skoraj mertvega vsled te strašne planjave, in zdaj za počitek mi zapoveduješ v to gorečo peč iti.“

Pogledal je okoli in je videl okrog peči veliko hudičev sè železnimi vilami v rokah, s katerimi so ga, ko se je noter iti obotavljal, naenkrat noter pahnili. V peč stopivši se je ogledal in je zapazil nekoga, ki je njegov boter bil, in ta je bil ves v ognju. On ga vpraša: „O nesrečni boter, kako ste prišli semkaj noter?“ Oni pa mu odgovori: „Stopi nekoliko naprej in boš videl mojo ženo, tvojo botro, in ta ti bo povedala, zakaj sva pogubljena.“

Ko je brat nekoliko dalje šel, se mu je prikazala omenjena botra vsa goreča, zaperta v mernik, ki je bil ves ognjen. On jo vpraša: „O nesrečna in vboga botra, zakaj ste prišli v toliko terpljenje?“ Ona mu odgovori: „Zato, ker sva jaz in moj mož v veliki lakoti, katero je sv. Frančišek prerokoval, pri žitu in ovsu

goljufala, zato zdaj v tem merniku zaperta gorim.“ Ko je to odgovorila, je angelj, ki je brata spremljal, iz peči ga pahnil in mu rekel: „Pripravi se na strašno pot, katera te čaka.“ Ta mu je stokajoč odgovoril: „O preterdoserčni vodnik, ki nimaš vsmiljenja z mano! Saj vidiš, da sem v tej peči skoraj zgorel, pa me še siliš na nevarno in strašno pot.“

Angelj se ga je nato dotaknil in bil je zdrav in močan. Peljal ga je potem k mostu, po katerem se je le z naj večjo smertno nevarnostjo hoditi moglo, ker je bil ozek, zelo polzek in brez deržajev ob straneh. Pod njim je tekla reka, grozovita, ki je bila pošna kač, zmajev in škorpionov, in je jako smerdela. Angelj mu pravi: „Pojdi čez ta most, ker na vsaki način moraš čezenj.“ Brat mu odgovori: „Pa tako mi je mogoče čez priti, da bi v reko ne padel?“

Angelj mu pravi: „Pojdi za mano, in stavi noge tjakaj, kamer boš mene stopati videl; tako boš lahko čez most prišel.“ Brat gre za angeljem, kakor mu je zapovedal, do srede mosta. Ko je pa na sredi mosta bil, odleti angelj na visoko goro daleč od mosta. Brat si je sicer zapazil kraj, kamer je angelj letel, ali ker je bil zdaj brez voditelja in je v reko pogledal, videl je one tako strašne zveri glave izpod vode moleče, z odpertimi žreli, da bi ga požerle, ako bi dolu padel. Grozno se je bal, in ni vedel kaj bi storil ali rekel, ker ni mogel niti naprej niti nazaj. Ko se je videl v toliki stiski, in je zpoznal, da ne more nikjeri pomoči najti, kakor pri ljubem Bogu, poklekne in se mosta oklene, in se jokaje iz celega serca ljubemu Bogu priporoča, naj bi mu on, neskončno vsmiljeni, pomagal. Po molitvi se mu je dozdevalo, kakor bi mu peroti rastle, in je torej močno vesel čakal, da bi mu toliko zrastle, da bi mogel čez most leteti na tisti kraj, kamer je angelj zletel. Čez nekoliko trenutkov res začne leteti, ker je močno želel čez most priti, ali ker mu peroti še niso bile dovolj zrastle, je onemogel in zopet na most padel. V novič se mosta oklene in se kakor poprej ljubemu Bogu priporoča. Po molitvi se mu dozdeva, da mu peroti zopet rastete, pa, kakor poprej, ni čakal, da bi mu dorastli. Ker je pred časom zletel, padel je zopet na most, ker ste peroti onemogli. Spoznavši zdaj, da zaradi prevelike naglosti, ker je pred časom leteti hotel, na most nazaj pada, pravi sam pri sebi: „Ce v tretje peroti dobim, hočem gotovo čakati, da veliki postanete, da bom mogel leteti, ne da bi zopet padel.“ To premišljeva vidi peroti na novo rasti in čaka dolgo časa, da so velike bile; zdelo se mu je pa, da

je sto in petdeset let prešlo mej tem časom, ko so mu v prvo, drugo in tretje peroti rastle.

Naposled se vzdigne v tretjič, napne vse svoje moči in zleti na hrib, kamer je angelja leteti videl. Poterka na vrata palače, v kateri je angelj bival, in vratar ga vpraša: „Kedo si ti, ki si le-sem prišel?“ Ta mu odgovori: „Jaz sem manjši brat.“ Na to vratar: „Počakaj me tukaj, pripeljal bom sv. Frančiška, če te bo on poznal.“ Ko je vratar po sv. Frančiška odešel, je začel brat čudovite stene tiste palače ogledavati, in zdele so se mu tako prezorne in svetle, da je razločno videl angeljske trume in vse, kar se je notri godilo. Mej tem, ko je bil v občudovanje vtopljen, so prišli sv. Frančišek, brat Bernard in brat Egidij, za njimi pa tolika množica svetih mož in žen, kateri so po vodilu njegovega reda živeli, da jih ni bilo moč šteti. Sv. Frančišek pa je rekel vratarju: „Pusti ga noter, ker je iz mej mojih bratov!“ — Berž tedaj, ko vstopi, občuti toliko tolažilo in sladkost, da je čisto pozabil na vse dotedaj prestane britkosti, kakor da jih nigdar ni bilo. Sv. Frančišek ga je spremljal in mu je veliko čudapolnih reči pokazal; naposled pa mu je rekel: „Verniti se moraš zdaj na zemljo, sin moj, in še sedem dni tamkaj živeti. Ta čas se pridno in pobožno pripravljaj, ker čez sedem dni bom po te prišel in boš šel z manoj v ta kraj zveličanih.“ Sv. Frančišek je bil ogernjen s čudovitim plaščem s prelepimi zvezdami okrašenim, in njegove petere rane so se svetile, kakor jako lepe zvezde in so sè svojimi žarki vso palačo razsvetljevale. Brat Bernard, pa je imel na glavi krono prelepih zvezd, in brat Egidij se je v čudapolni bliščobi svetil, in videl je pri njih tudi mnogo svetih bratov, katerih na zemlji ni poznal. Poslovivši se torej od sv. Frančiška, se verne, akoravno jako nerad, nazaj na zemljo.

Ko se zbudi in predrami, so bratje ravno k prvi uri pozvonili, tako da ni bil dalje zamaknjen, kakor od zornic do perve ure, in vendar se mu je zdelo, da je veliko let mej tem preteklo. Vse to je tedaj po versti povedal svojemu gvardijanu in skozi sedem dni ga je merzlica tresla. Osmi dan pa je sv. Frančišek, kakor je obljubil, ponj prišel, spremljevan od velike množice svetnikov, in je njegovo dušo odpeljal v kraljestvo zveličanih k večnemu življenju.

27. poglavje.

Sv. Frančišek spreoberne v Bolonji dva učenca. Oba stopita v red in enega reši sv. Frančišek velike skušnjave.

Sv. Frančišek je prišel nekedaj v Bolonjo. Vsi mestni prebivavci so vreli skupaj, da bi ga videli, in tako velika je bila gnječa, da se je prav težko prišlo do terga, kjer je bil. Ko je bil ves terg z moškimi, ženskami in učenci napolnjen, stopi sv. Frančišek v sredi terga na vzvišen prostor in začne pridigati, kar mu je sv. Duh vdihnil. Pridigal je tako čudovito, da se je zdelo, da angelj pridiga in ne človek. Njegove nebeške besede so enako ostrim puščicam poslušavcem zbadale serca, tako, da se je pri tisti pridigi mnogo mož in žen spokorilo.

Mej njimi sta bila dva plemenita učenca iz jakinske pokrajine; enemu je bilo ime Pelegrin, drugemu Rinjerij. Ta dva sta po omenjeni pridigi, od milosti božje v sercih ginjena, k sv. Frančišku prišla in mu razodela, da hočeta svet čisto zapustiti in v red stopiti. Sv. Frančišek je po božjem razodenju spoznal, da ju je Bog poslal, in da bodeta v redu sveto živela. Sprejel ju je torej vesel zaradi njiju velike gorečnosti in je rekel: „Ti, Pelegrin, hodi v redu po poti ponižnosti, in ti, brat Rinjerij, boš bratom služil.“ Tako jo tudi bilo; brat Pelegrin ni hotel mašnik biti, temuč je ostal meniški brat, akoravno je bil učen in velik postavoznavec. Ta njegova ponižnost ga je pripeljala do tako velike popolnosti in čednosti, da ga je brat Bernard, pervorojenec sv. Frančiška, imenoval najpopolnjšega redovnika na celi zemlji. Naposled se je preselil imenovani brat Pelegrin iz tega življenja v življenje zveličanih, poln čednosti in poveličan z mnogimi čudeži pred smertjo in po smerti.

Brat Rinjerij je enako pobožno in zvesto bratom služil; živel je v veliki svetosti in ponižnosti in je bil sè sv. Frančiškom posebno domač. Bil je pozneje predstojnik redovne okrajine jakinske, katero je dolgo časa v velikem miru zmerno vladal. Čez nekoliko časa pa je Bog dopustil, da je njegovo dušo velika skušnjava napadla, katera mu je mnogo žalosti in strahu delala. Močno se je trafil noč in dan s postom in bičanjem, sè solzami in z molitvijo in vendar ni mogel skušnjave odgnati, tako da se mu je dozdevalo, kakor bi ga bil Bog zapustil. Skoraj obupan se je poprijel zanjega pripomočka in je šel k sv. Frančišku, češ: „Ako me sv.

Frančišek prijazno sprejme, in kakor navadno zaupljivo z manoj ravna, bom spoznal, da se me bo Bog še vsmilil, če pa ne, mi bo znamenje, da me je Bog zapustil.“ Napravi se torej na pot in gre k sv. Frančišku, kateri je takrat v hiši asiškega škofa bolan ležal.

Bog je sv. Frančišku razodel vso skušnjavo in sklep brata Rinjerija, njegov namen in njegov prihod. Hitro pokliče sv. Frančišek brata Leona in brata Maseja ter jima pravi: „Pojdita hitro mojemu ljubljenu sinu, bratu Rinjeriju, naproti, objemita, ga v mojem imenu in ga pozdravita rekoč, da ga mej vsemi redovnimi brati na celem svetu posebno ljubim.“

Ta dva sta šla, in ko sta brata Rinjerija na potu srečala, sta ga objela in mu povedala, kar jima je sv. Frančišek naročil. Nad tem se je njegova duša močno razveselila in vtolažila. Hvalil je Boga iz celega serca in dalje grede je prišel do kraja, kjer je sv. Frančišek bolan ležal. In ako ravno je bil sv. Frančišek zelo bolan, je vendar vstal, ko je brata Rinjerija priti slišal; šel mu je naproti, ga je objel in mu z veliko blagoserčnostjo rekel: „Brat Rinjerij, moj najdražji sin, mej vsemi redovnimi brati na celem svetu te ljubim, in te ljubim na poseben način.“ Na to mu je na čelo naredil znamenje svetega križa in ga je poljubil rekoč: „To skušnjavo, ljubi sin, je Bog v veliko tvoje zaslužnje in v tvoje dobro dopustil, pa če tega dobička več nočeš, ga tudi več ne boš imel.“ In čudno! v tistem trenutku, ko je sv. Frančišek te besede izgovoril, odjenjala je vsa skušnjava, kakor da bi je nigdar ne bil imel v svojem življenju, in ostal je popolnoma vtolažen.

Božje serce Jezusovo

in otroci sv. Frančiška.

V petek po osmini presvetega rešnjega telesa obhaja sveta katoliška cerkev praznik največje ljubezni, praznik presvetega serca našega zveličarja Jezusa Kristusa. O tem božjem sercu vredno govoriti, primerno pisati, ah! kedo bi mogel? Meni jezik derveni, pero se boji naprej. In vender molčati ne smemo, vender ne smemo odlagati, česer naši braveci, kakor vemo, silno žele, kar po pravici pričakujejo zlasti bratje in sestre tretjega reda svetega očeta Frančiška, ki so božjemu sercu Jezusovemu tako posebno posvečeni.

Prečastitljivi pokojni papež Pij IX. so leta 1873 vso sveto katoliško cerkev darovali božjemu Jezusovemu sercu. Kakor nekada Mojzes v puščavi, tako so tudi oni z neomahljivim zaupanjem vdarili po skali nove zaveze, da bi nov vir žive vode pritekel iz strani Kristusove, ali da bi se pomnožil tisti vir, iz katerega vse milosti tečejo žejnemu človeštvu. Kristusov namestnik so vabili in navduševali vse vernike, naj iščejo vseh za zveličanje potrebnih milosti v presladkem sercu Jezusovem, naj popuste prazne vodnjake popačenega sveta, tem bolj pa z veseljem zajemajo iz večno čistega vira Kristusa, našega zveličarja.

Te velike sreče, ki jo uživajo po očetu celega kerščanstva vsi verni svete katoliške cerkve, pa se vdeležujejo otroci svetega Frančiška, kakor v prvem in drugem, tako tudi v tretjem redu, na neki celo poseben način, ker so ljubezni in posnemanju božjega serca še posebej posvečeni in imajo ko najljubši prijatelji in vedni molivci to presveto serce že na tem svetu ko živ venec obdajati.

Redovi svetega Frančiška so namreč posebna lastnina božjega serca Jezusovega; sveti Frančišek je zaslužil svojim otrokom to pravico sè svojo svetostjo in svojim posebnim poklicem, katerega se je po milosti nebeškega Očeta nad vse druge vrednega izkazal.

I.

V življenju zveličane Marjete Marije Alakok, začetnice pobožnosti k najsvetejšemu Jezusovemu sercu, se nam pripoveduje ta le dogodba: Bilo je 4. vinotoka, na praznik svetega očeta Frančiška Asiškega, leta 1686. Sestra Marjeta Marija je klečala vsa v pobožno molitev zatopljena; kar se ji prikaže sveti oče Frančišek, v čudovito svetli luči, v veličanstvu, ki je presegalo vseh drugih svetnikov veličanstvo, zato ker je bil on na tem svetu Jezusu Kristusu najbolj enak, izvoljen od Boga, da je nosil presvete rane Gospodove na svojem telesu. In Bog je razodel svoji služabnici, ko je gledala tisto prikazen, kako je bil združen sveti Frančišek s presvetim sercem našega zveličarja na neki celo poseben način, in da mu je podeljena zato nenavadna moč, da more izprositi milosti od tega božjega serca. Razodeto ji je bilo tudi, da se on vedno daruje pravici božji v združenju s presvetim srcem Jezusovim, da bi izprosil vsmiljenja za grešnike, zlasti za Bogu posvečene osebe, katere ne žive, kakor jim stan nalaga. Videla je sestra Marjeta, kakor bi ležal zdihovaje pred božjim prestolom, da bi potolažil jezo neskončne pravice; zdelo se ji je tudi, kakor bi Bog zaderževal kazni, katere

je hotel že poslati nad krivične. Prikazen se je končala s tem, da je Bog dal Marjeti svetega Frančiška za posebnega vodnika v terpljenju, katero ji je napovedal; in od tistega časa notri do svoje smerti je bila Marjeta goreča častivka in učenka svetega Frančiška; priserčno veselje jo je spreletelo vselej, ko je le imenovati slišala svojega od Boga ji danega variha.

Zakaj pa je hotel Bog ravno sv. Frančiška za posebnega variha dati le-tej ljubezni goreči nevesti božjega serca Jezusovega? To se vidi že iz gori povedanega razodevenja. Sveti Frančišek je v nebesih božjemu sercu Jezusovemu posebno ljub, ker mu je bil na zemlji s tako gorečo ljubeznijo vdan, da si večje ne moremo misliti.

V resnici! ni ga bilo od apostoljskih časov človeka, katerega serce bi bilo Jezusovemu sercu tako podobno, kakor serce svetega Frančiška. Ako je Kristus čez vse popolnoma izpolnil voljo svojega nebeškega Očeta, ni ga bilo, ki bi se bil v tem Kristusu tako približal, kakor sv. Frančišek, kateri se je tako čisto vsega Bogu izročil, da nihče ni mogel z večjo pravico reči: „Moj Bog in moje vse!“ In če je doveršenje ljubezni v tem, da se popolnoma združi in tako rekoč v enega sprime ljubivec s svojim ljubljnim, na kom je Bog to sprijetje in zedinjenje tudi po unanjem jasniše pokazal, kakor ravno na tem serafinu ljubezni, katerega svete rane vsa katoliška cerkev kakor rane Kristusove časti in poveljuje?

II.

Bilo je ta večer pred praznikom povikšanja svetega križa leta 1224, dve leti pred smertjo našega svetega očeta. Sveti Frančišek je bil na svoji ljubi gori Alvèrniji, kamer se je navadno skrival pred svetom, da bi mogel zbran ostati v molitvi. Tukaj se mu prikaže angelj Gospodov, kateri mu naroči, naj se pripravi na vse, kar Bog namerja ž njim storiti. „Pripravljen sem,“ odgovori Frančišek, „v ničemer se ne bom zoperstavljal naredbam svete volje Gospodove, da mi le pomaga sè svojo milostjo. Dasiravno sem človek brez koristi, nevreden, da Bog misli name, vender ga prosim, ker sem njegov služabnik, naj stori z meno po svoji volji.“

Po polnoči nato, ali že proti jutru, tako nekako nam pripoveduje sveti Bonaventura, je sveti Frančišek molil na stermini gore Alvèrnije, povzdigovaje svoje serce k Bogu v gorečem hrepeneju in sladkem soterpljenju ž njim, ki je po svoji neskončni ljubezni zanas hotel križan biti. Kar zagleda visoko na nebu serafina sè

šestemi perotni, ognjenimi in bliščečimi, ki je letel z neznansko hitrostjo dolu proti njemu. Ko prileti do mesta v zraku blizu moža božjega, se je prikazala mej perotni podoba križanega človeka, ki je imel roke in noge raztegnjene v podobi križa in na križ pribite. Dve peroti ste se mu nad glavo vzdigovali, dve ste bili razpeti k letanju, dve pa ste pokrivala celo telo. Ko je sveti Frančišek to videl, ostermi ves in neko veselje sè žalostjo in bolečino mešano mu je dušo spreletelo. Z veseljem ga je napajal milosti polni pogled, s katerim ga je gledal Kristus v podobi serafina; ali da ga je videl na križ pribitega, to mu je dušo z bolečino soterpljenja kaker z mečem prebadalo. Čez vse drugo pa se je čudil Frančišek o pogledu tako nezapopadljive prikazni, ker je dobro vedel, da se slabost terpljenja nikaker ne zlaga z nevmerjočnostjo serafinskega duha. Ali zdaj mu je Bog razodel, da mu je ta prikazen pred oči postavljena zato, da bi vedel prijatelj Kristusov, da se ima spremeniti popolnoma v doveršeno podobo križanega zveličarja, ne po martranju mesa, temuč po požaru ljubezni v svoji duši. Prikazen je nato izginila, pustivši mu čudovito gorečnost v sercu, na telesu pa ravno tako čudovito vtisnjeno podobo znamenj našega odrešenja. Precej namreč so se mu začele kazati na rokah in nogah znamenja žrebljev, takih, kaker jih je malo prej videl na tisti podobi križanega človeka. Ravno v sredi so se videle roke in noge prebodene sè žreblji, katerih glavice so bile na dlani rok in na goranji strani nog, konci pa na nasprotni strani. Glavice žrebljev so bile okrogle in črne na rokah in na nogah, konci pa, ki so bili precej dolgi, so gledali iz mesa, tako, da so nazaj zakrivljeni in kaker zanétani ležali nad kožo. Tudi desna stran mu je bila prebodena kaker sè sulico; rana je bila erdeča in dostikrat je tekla iz nje sveta kri, ki je močila svetniku tuniko in svitice.

Tako je postal sv. Frančišek celo podoben Sinovi božjemu, tako je postal serafinski; mogel je zdaj sè svetim Pavlom reči: „S Kristusom sem na križ pribit, ker rane Gospoda Jezusa nosim na svojem telesu. Živim, ali ne jaz, temuč Kristus živi v meni. Nič me ne bode ločilo od ljubezni božje, ki je v Kristusu Jezusu, Gospodu našem.“

Tako, glejte! je ljubilo božje serce Jezusovo našega svetega očeta Frančiška čez vse druge svetnike, kar jih je živelo po apostolskih časih. Ali ne smemo po pravici sklepati, da ravno to serce tudi otroke Frančiškove prav posebno ljubi? Že človek, ki ima dobrega prijatelja, tudi otroka prijateljevca objemlje sè svojo ljubez-

nijo, dasiravno si je otrok še ni zaslužil, in tudi skerbi zanj, kender vidi, da je treba, in prizanaša otroku, ako ni vedno tak, kaker bi si ga sam želel. Koliko bolj si moramo misliti vse to o presvetem Jezusovem sercu! Jezus posebno ljubi otroke svetega Frančiška; on jih ne meče iz svojega serca, ako sami tudi ne zaslužijo te posebne ljubezni; on jim prizanaša in skerbi zanje zavoljo njihovega očeta Frančiška.

To tolažbe polno premišljevanje pa nas ne sme zapeljati k prederznemu zaupanju, ali k mlačnosti in nemarnosti. Dobri otroci si na vso moč prizadevajo posnemati lepe lastnosti svojih starišev, da se tudi sami vredne store ljubezni njihovih prijateljev. Tako morajo pač tudi Frančiškovi dobri otroci skrbeti, da bodo posnemali zgled svojega svetega očeta v čednostih, ki so ga tolikanj prikupile Jezusovemu sercu, zlasti v goreči ljubezni do Boga, iz katere same od sebe izvirajo vse druge čednosti. Ker so potemtakem otroci sv. Frančiška božjemu sercu Jezusovemu posebno ljubi, in ker so dolžni po zgledu svojega očeta vredne se izkazovati te posebne ljubezni, zato jo imajo tudi posebno častiti in povračevati sè vso ljubeznijo, katere so zmožni.

Iz tega mora jasno biti, da je pobožnost k presvetemu sercu Jezusovemu prav posebno serafinska pobožnost, in zato smemo veseli klicati tudi udom našega tretjega reda: „Vaš prostor v cerkvi božji, dragi sinovi in hčere sv. Frančiška, vaš prostor v cerkvi božji je okoli serca Jezusovega, celo v sredi tega serca je vaš prostor, zakaj vi ste otroci enega največih prijateljev Jezusovih, kateri je dosegel v globočino njegovega presvetega serca. Zato naj tretji red sv. Frančiška vselej ko lep venec vedno gorečih častivcev obdaja to božje serce v naši katoliški cerkvi.“

0 češčenju device Marije,

brez madeža spočete,

zlasti v frančiškanskem redu,

V.

Poti previdnosti božje so čudoviti, kakor v drugih rečeh, tako še zlasti v teh, ki se tičejo svete vere. Bog dostikrat doseže svoj namen s pomočki, ki se zde ljudem ravno nasprotni. Tudi glede

neomadežanega spočetja preblažene device pripustil je Bog, da je vstalo hudo nasprotovanje; našli so se celo ljudje, ki so se prederznili terditi, da je nauk o neomadežanosti Marijinega spočetja krivoverski, ki so si upali ravnati s tistimi, ki so se ga držali, kakor z resničnimi krivoverci. Vneli so se torej proti koncu štirinajstega stoletja hudi prepiri, v katerih se je zlasti pariška visoka šola junaško držala in krepko branila nauk svojih velikih učenjakov Skota, Majirona in Orijola; in ravno ti boji zoper nasprotnike so čudovito pripomogli k vterjenju in razširjanju pobožne vere v neomadežano spočetje in praznika te posebne prednosti Marijine. Tako je zapovedal l. 1394 Janez I. kralj aragonski in nekaj let pozneje njegov brat Martin pod ostrimi kaznimi, da se ima ta praznik praznovati po celem aragonskem kraljestvu. To povelje je ponovila l. 1436 Marija, vdova kralja Alfonza V., in v spomin tega ponovljenja je ustanovila v Valenciji samostan za sestre tretjega reda sv. Frančiška. Tam je njena vnukiinja sprejela redovno obleko in tudi ona sama je hotela tam biti pokopana. *)

V prvi polovici petnajstega stoletja sta mnogo pripomogla k razširjenju Skotovega nauka cerkvena zbora kostniški in bazilijski. V Baziliji se je ta nauk leta 1439 celo s posebnim sklepom za versko resnico poterdil. Res da tedaj bazilijski zbor ni bil več občni cerkveni zbor, in torej njegov sklep za vesoljno cerkev neveljaven; vendar je sam na sebi imeniten; pariška visoka šola ga je visoko cenila, avinjonski okrajni cerkveni zbor, ki je bil nekoliko let pozneje, ga je sprejel, in aragonsko kraljestvo na Španjskem se je zavezalo držati se ga. **) Zlasti važno pa je to, ker je bil po njem tudi rimski sedež nekako primoran odločiti se v tej zadevi. Papež, ki je to prvi storil, bil je Sikst IV. iz reda sv. Frančiška.

Naj tukaj naše bravce nekoliko seznanimo s tem kakor sploh v cerkveni zgodovini tako zlasti glede naše zadeve imenitnim možem.

Rojen je bil Frančišek — tako ga hočemo za zdaj po njegovem kerstnem in redovnem imenu imenovati — 26. velikega serpana l. 1414 blizu mesta Savone, v vasi Celle, kamer so bili njegovi stariši bežali zavoljo kuge, ki je bila v mestu. Oče mu je bil Leon iz imenitne rodovine de la Ruvère, spoštovan mož, ki je opravljal

*) P. Francesco da Bénasac, La immacolata concezione di Maria e la famiglia francescana. Versione dal francese. Modena 1877-78. stran 31 id.

**) Giardino serafico II. Venezia 1710. stran 349.

vse častne službe v svojem domačem mestu, mati Lucina Monleona iz enako plemenite rodovine. Še ni bil Frančišek luči tega sveta zagledal, tako se pripoveduje, ko je videla njegova mati, kako sta ga sv. Frančišek in sveti Anton v frančiškansko obleko oblekla in z redovnim pasom prepasala. Ravno zavoljo te prikazni so dete imenovali Frančiška; zavoljo omedlevice pa, ki ga je nekedaj napadla, ko so ga kopali, storila je mati obljubo skozi šest mesecev ga v frančiškansko obleko oblačiti in s frančiškanskim pasom opasovati. Ko je ta čas pretekel, spremenila se je obleka; ali dete je, ko je leto doveršilo, hudo zbolelo. Mati je ponovila obljubo in dete je hitro ozdravelo. Tako je torej otrok več let preživel kakor frančiškan oblečen zdrav in krepak na telesu kakor na duši. Ali ljudem se ni dopadlo, da stariši tako lepega in živahnega dečka, preden more sam presoditi, ali bo zanj primeren, v tako čmeren in oster stan silijo. Neki Peter Pip si celo ni mogel kaj, da ne bi bil Frančišku sam slekel meniške obleke; kar pa ni bilo brez hudih nasledkov; precej je namreč dečka napadla merzlica in gerlo mu je začelo otekati, in ni bilo mogoče rešiti ga, kakor da se mu je obleka vrnila in obljuba ponovila. Mati torej, huda na Pipa, ker je zaničeval red, je obljubila sinu svetemu Frančišku, in ga pogostoma nagovarjala, naj stopi v njegov red, kar je tudi rad storil. *) — V redu je izverstno napredoval v čednosti kakor v učenosti ter si pridobil občno spoštovanje in zaupanje pri svojih bratih, ki so mu izročevali zaporedoma mnoga imenitna opravila. Naposled, leta 1464, so ga izvolili celo za generalnega ministra, to je vesoljnega poglavarja celega frančiškanskega reda. Kmalu potem, leta 1468, ga je izbral papež Pavel II. za kardinala svete rimske cerkve, po Pavlovi smerti pa so ga izvolili za papeža 9. vel. serpana leta 1471. Vladoval je ko Sikst IV. katoliško cerkev in cerkvene dežele skozi trinajst let, do svoje smerti 13. velikega serpana 1484.

Bilo je torej ob času tega papeža, ko se je zlasti po severni Italiji ponovil prepir o Marijinem spočetju. Hudi nasprotniki so vstali, kateri so z veliko človeško učenostjo dokazovali, da je bila Mati božja ravno tako v izvirnem grehu spočeta kakor vsaki drugi človek razen Kristusa edinega. To je zbudilo grozovito razjarjenje, tako da je moral papež leta 1476 poglavitnega branivca te terditve pred se poklicati, da vpričo njega izpriča, kar je tolikanj viharno oznanjeval ustno in pismeno. Ob enem pa je povabil papež tudi

*) De Gubernatis, Orbis seraphicus I. stran 191.

zagovornike neomadežanega spočetja, naj pošljejo moža, ki bo kos tako silnemu nasprotniku krepko vstaviti se. Prišel je sam generalni minister frančiškanskega reda, Frančišek Nanis, eden naj znamenitših mož svojega časa. Več dni je terpelo pregovarjanje. Nasprotnik je prevedel, da so to odločilni dnevi; zato je zbral vso svojo učenost, in napel vse svoje moči. Ali generalni minister Frančišek Nanis ni bil človek, ki bi se bil dal oplášiti in premagati. Zavračal je nasprotnika s tako silnimi razlogi, s tako jasnimi besedami, s toliko bistroumnostjo in učenostjo, tergal in razpletal vozle in vezi, v katere ga je hotel zamotati nasprotnik, s toliko lahkoto, da se je papež kar čudil. „Ti si pravi Samson!“ mu je djal, in to ime se ga je prijelo; imenovali so ga nadalje vsi le Frančiška Samsona.

14/5
Dasiravno pa je prisodil zmago generalnemu ministru frančiškanskemu in je tudi sam prepričan bil o neomadežanosti Marijinega spočetja, vendar papež še ni hotel naravnost za versko resnico razglasiti tega nauka. Poterdil pa je s pismom „Cum praecelsa“ cerkvene molitve za praznik 8. grudna, v katerih je bil ta nauk jasno izrečen, in da bi spodbodel verne, da bi molili te molitve, podelil je vsem, ki to store, in vsem, ki se vdeleže duhovnih opravil tega praznika v cerkvah, ravno tiste odpustke, katere sta bila podelila Urban IV. in Klemen V. za praznik presvetega rešnjega telesa. Štiri leta pozneje je poterdil Sikst IV. še druge duhovne molitve za praznik neomadežanega spočetja, katere je bil zložil frančiškan Bernardin de Bustis.

S tem bi človek mislil, da so se dali nasprotniki pomiriti in prepričati, ker so morali videti, katerega nauka se derži poglavar svete katoliške cerkve. Ali kaj še! Le še z večo serditostjo so nadalje napadali Marijino neomadežano spočetje in s krivoverci pitali vse, ki so verovali v to posebno milost Matere božje. To počenjanje je napravilo mnogo hrupa in veliko zgledovanje in pohujšanje v rimskih in drugih laških deželah, tako da je bil papež prisiljen l. 1482 s posebnim pismom, ki se začinja z besedami „Grave nimis,“ v strah prijeti prederzne nasprotnike.

S tem pismom določuje Sikst IV., da imajo iz svete cerkve izobčeni biti vsi, ki se prederznejso terditi ali v bukvalih pisati, da so tisti krivoverci, kateri učijo, da je bila Marija brez madeža spočeta, ali ki pravijo, da imajo tisti greh, kateri praznujejo njeno spočetje ali pridige poslušajo pri taki priliki. Da bi se pa ne mislilo, kakor da je hotel papež s tem pismom neomadežanost Marijinega

spočetja že tedaj za versko resnico razglasiti, pristavil je naravnost, da to ni njegov namen, in da se zato tudi nasprotniki nauka Skotovega in pariške šole še ne smejo imenovati krivoverci.

Le to je namerjal papež s tem pismom, konec storiti strastnemu očitanju in osebnemu napadanju; razprave naj bi se godile mirno in dostojno, deržaje se vprašanja samega na sebi in končno razsodbo prepuščaje sveti rimski cerkvi in apostoljskemu sedežu. Ali tudi v teh mejah se nasprotniki nikaker niso mogli berzdati, — kar pa ni škodilo veri v neomadežano spočetje; to hudo nasprotovanje jo je celo bolj širilo in vterjevalo, kakor vse prizadevanje tistih, ki so jo učili. Tako je postavim 8. grudna 1496 neki Žan Le Ver tako strastno pridigal zoper neomadežano spočetje, da je sklenila visoka šola pariška, nikoger več ne narediti za doktorja svetega pisma, ako se prej s prisego ne zaveže, da bo vedno branil neomadežano spočetje svete božje porodnice. In ko so leta 1509 neki fanatiki v Bernu z lažnjivimi prikazenmi hoteli spričati, da je Marija bila v izvirnem grehu spočeta, in se jim je goljufija skazala, lahko si je misliti, kako se je potem navdušenje za čast Marijinega spočetja še bolj povzdignilo in razširilo.

Češčenje sv. Jožefa. *in franc. red.*

2. Čast sv. Jožefa v sv. katoliški cerkvi.

Tako je bilo. V revščini in skriti samotnosti mej delom in molitvijo je preteklo tisto lepo, blago in, kakor smo se prepričali, srečno življenje, ki je za brezmadežnim življenjem Jezusa Kristusa in njegove matere Marije tolikega občudovanja in tolike časti vredno, kakor še nobeno življenje Adamovih otrok, ne pred ne potlej.

Kar sv. pismo očita Betlehemčanom, da namreč pri njih ni bilo prostora zanj, to bi jaz skoraj očital vsem tistim ljudem, ki so ob njegovem času živeli; razen nazarenske hiše ni bilo nikjer prostora zanj, za njegovo čast in veljavo.

Prišel je trenotek, da je Jezus očitno stopil mej ljudi, a sv. Jožef ga ni včakal. O kako bi ga bil častil sv. Peter, kako bi ga bil ljubil sv. Janez, kako bi ga bil spoštoval sv. Andrej, kako bi ga bili čislali vsi drugi aposteljni in učenci in pobožne žene:

pa ga že ni bilo mej živimi takrat, ko so vse te blage duše Jezusa spoznale in ljubiti začele. Božja previdnost je hotela, da je sv. Jožef ves čas skrit ostal pred svetom in nepoznan.

Toda po smerti ni smelo več tako ostati. Mož, ki je bil v tako tesni zvezi z Jezusom in Marijo, ki jima je bil s toliko ljubeznijo vdan in po čistosti in čednosti tako podoben, je imel enkrat tudi svoje oltarje dobiti povsod, kjer verna serca Jezusa in Marijo častijo. Povsod, kjer pobožne ustnice s častjo izrekujejo presladki imeni Jezus in Marija, naj še zaupljivo pristavljajo ime sv. Jožefa!

Sicer se po nam nerazumljivih sklepih božje previdnosti praznik sv. Jožefa ni tako zgodaj in s toliko svečanostjo praznoval in razširjal, kakor prazniki Gospodovi ali Matere božje, vendar so že precej v prvih stoletjih kerščanstva imeli pobožni verniki sv. Jožefa v veliki časti. To vemo iz pisem tistega časa; pa tudi podobe sv. Jožefa se že nahajajo v 4. in 5. stoletju. Mej drugimi posebno vneto o njem piše sv. Bazilij Veliki, ki je živel v četrtem stoletju: „Noben angelj in noben drugi svetnik ni imel te časti, da bi se bil imenoval oča božjega Sinu. Da, po tem očetovskem imenu je bil sv. Jožef veliko bolj povikšan, kakor vsi očaki, preroki, aposteljni in škofje, celo više, kakor vsi drugi svetniki, ki imajo le ime „služabniki božji,“ sv. Jožef pa je bil počeščen z imenom „oča.“ Pa ne le ime „oča“ ima sv. Jožef, Gospod mu je za svojega včlovečenega Sinu izročil tudi pravice in dolžnosti očetovske. Rednik sv. Jožef zapoveduje, in božji edinorojeni Sin vboga: „bil jim je pokoren.“

Češčenje sv. Jožefa je bilo v prvih časih svete cerkve seveda le bolj zasebno; kedaj so ga začeli kristijani skupno in očitno ter praznično častiti, tega ne vemo povedati natanko po dnevu in letnici; le to vemo, da prav zgodaj. Najpred se je začel praznik sv. Jožefa po jutrovih deželah; po nekterih krajih so ga obhajali prvo nedeljo po božiču, drugod pa 20. malega serpana. Pa tudi v zahodni ali latinski cerkvi so že zdavno obhajali god sv. Jožefa, in sicer 19. sušca, kakor še zdaj. Od kraja seveda še ne povsod, pa vendar po mnogih krajih, in zlasti po različnih samostanih so bili vsi redovniki za čast sv. Jožefa zelo vneti. In prav z veseljem smem zapisati, da so bili ravno frančiškani, če ne prvi, vsaj mej naj prvimi, ki so se sami mej saboj vnemali za češčenje sv. Jožefa in z ognjem, ki so ga bili zanetili v lastnem sercu, ogrevali serca drugih vernih, zlasti dušni skerbi jim izročeni ovčic.

Kar se mnogokrat bere, da so karmeliti že v 13. veku v zahodni cerkvi razširjali to češčenje, je sicer jako verjetno, pa vendar dokazati se ne da. Zgodovinsko dokazano pa je, da so frančiškani v občnem redovnem zboru asiškem l. 1399 *) sklenili, da morajo vsi udje tega reda povsod slovesno obhajati sv. Jožefa praznik.

Kmalu potem je Bog obudil ravno v tem redu sv. Jožefu jako gorečega častivca in nevtrudljivega pospeševavca njegove pobožnosti — sv. Bernardina Sjenskega. Njegovo blago serce je bilo res pravo ognjišče serafske pobožnosti in ljubezni do Jezusa in Marije, pa ravno zato tudi do sv. Jožefa; zakaj kedor Jezusa priserčno ljubi, mora tudi njegovega rednika rad imeti, kedor Marijo goreče časti, ne more biti merzel do njenega deviškega ženina. Vedno je imel presveto ime Jezus in Marija v sercu in na jeziku; vse Laško je prehodil in brezštevilmnemu ljudstvu oznanjal Jezusovo ime ter prigovarjal, naj ljubijo Jezusa, pa tudi njegovo mater Marijo. Pa poleg tega je sam naj bolj gojil in drugim naj bolj priporočeval mej vsemi svetniki pobožnost do tistega, ki je bil najsvetejšemu sercu Jezusovemu in Marijinemu naj bliže, do sv. Jožefa.

Odsihdob ogenj, ki je bil zažgan ni mogel vgasniti, se tudi ni mogel vstaviti, mariveč urno se je širil krog in krog. Papež Sikst IV., ki je bil tudi iz frančiškanskega reda, je l. 1481 v Rimu vpeljal praznik sv. Jožefa. V začetku 15. veka so ga jeli obhajati avgustinci in karmeliti ter kmalu po 1500 dominikanci. In koliko so jezuiti storili za pobožnost sv. Jožefa! Na Španjskem, v Belgiji, na Francoskem skoraj ni bilo zavoda Jezusove družbe, da bi ne bil sv. Jožefu posvečen in v njegovo varstvo izročen; majhine kapelice so najraje njemu posvečevali, po večih cerkvah je bil vsaj po en oltar sv. Jožefu odločen. Prepričani so bili, da ne morejo biti popolnoma Jezusovi, kakor njihovo ime pomenja in zahteva, ako niso njegovemu redniku priserčno vdani ter ne pospešujejo sv. Jožefa pobožnosti mej ljudstvom. Posebno so opominjali kerščansko ljudstvo, naj si izvoli sv. Jožefa za „potrona srečne smerti“ in so vstanavljali bratovščine „za srečno smert“ pod varstvom sv. Jožefa. Zlasti jezuitje so tudi skerbeli po svojih misijonih, da se je ime in češčenje sv. Jožefa tudi v daljnjih deželah onstran morja oznanjevalo in priljubilo. In pobožnost do tega veličastnega svetnika jim je zdatno pomagala amerikske in druge divjake pridobiti za sv. cerkev. (Dalje prihodnjič.)

*) Bolandus III. pg. 8.

Življenje svetega Ludovika IX.

francoskega kralja, patrona tretjega reda svetega Frančiška.

IX. Nekoliko o sovražnikih kerščanske vere na Jutrovem in prvih križanskih vojskah zoper nje.

Od nekedaj že so romali kristijani v sveto deželo, da bi videli Jeruzalem in Betlehem, Golgato in božji grob, da bi molili na tistih krajih, kjer je bil Kristus rojen, kjer je živel in učil, kjer je terpel in vmerl, kjer je v grobu ležal in častit od smerti vstal. Zlasti so se množili le-ti božji poti potem, ko je zmagalo kerščanstvo nad ajdovstvom in ko je dal cesar Konstantin Veliki nad božjim grobom sezidati slovečo prelepo cerkev vstajenja Gospodovega. Njegova mati, sveta Helena, je bila sama šla v Jeruzalem, da bi iskala križ, na katerem je Kristus za nas sveto rešujo kri prelil. Ko je v resnici našla častitljivi les, orodje našega odrešenja, dala je tudi ona zidati hiše božje na Oljski gori in v Betlehemu, in od tedaj nadalje so se cerkve, samostani in romarske hiše v sveti deželi naglo množile. Kakor nam poroča sveti Jeronim († 420), prihajali so že ob njegovem času romarji v Jeruzalem tudi iz naj bolj oddaljenih dežel, kamor se je bilo razširilo kerščanstvo, iz Indije in Etiopije, iz Britanije in Irije, in vedno je bilo slišati, kako so v raznih jezikih hvalo peli Jezusu Kristusu pri njegovem slavnem grobu. To se je godilo brez ovir, dokler so bili sveti kraji pod oblastjo bizantinskih ali carigrajskih kerščanskih cesarjev, blizu do srede sedmega stoletja po Kristusovem rojstvu. Ob tem času pa so priderli iz Arabije mohamedanci in sebi podvergli deželo Palestino in sveto mesto Jeruzalem.

V Arabiji se je bila namreč nova vera začela, katera se imenuje po svojem preroku in oznanjeavcu Mohamedu mohamedanska. M o h a m e d je bil rojen leta 571 v slovečem arabskem mestu, Mekka imenovanem. Imel je še le dva meseca, ko mu je vmerl oče Abdallah; v šestem letu pa mu je tudi mater Amino pobrala smert. Zdaj ga je vzel k sebi najprej stari oče Abd al Muttalib, in ko je čez dve leti tudi ta vmerl, stric Abu Talib, kateri mu je nadalje nadomeščeval očeta. Le-ta stric je bil tedaj nadzornik in oskerbnik imenitnega starega ajdovskega tempeljna v Mekki; Kaaba se mu je reklo. Abu Talib je imel po svoji častni službi zlasti na to gleda-

ti, da so se veršili sveti obredi v Kaabi natanko, kakor je bila stara navada. O teh rečeh je Mohamed v stričevi hiši gotovo mnogo slišal, in tudi sam je seveda vedno imel priliko poleg biti pri malikovavskih slovesnostih svojega naroda. Tako je prišlo, da je že v prvi mladosti začel premišljevati verske in bogoslužne reči, že tedaj mu je bilo zasejano v dušo seme njegove poznejše delavnosti. Ko je nekoliko odrasel, da so ga trgovci njegove rodovine seboj jemali v druge kraje in dežele, videl je, kako je vera njegove domovine popolnoma različna od judovske in kerščanske, in čedalje bolj je spoznaval, da ne more biti prava, da bo treba druge.

V svojem petindvajsetem letu se je oženil z bogato vdovo, Hadižo po imenu, katere strinč Varaka je bil kerščanski duhovnik, dasi naj berž ne pravoveren. On je seznanil Mohameda s svetim pismom starega in novega zakona. Mohamed se je vdal zdaj samotnemu premišljevanju na hribu Haran, kamer se je s Hadižo in celo družino večkrat vmeknil iz mesta. Tu se mu je zdelo, da vidi prikazni. Zlasti znamenitno je bilo, kar je sanjal na tej gori v svojem štiridesetem letu. Neka prikazen mu je zaklicala: „O Mohamed! ti si poslanec božji, jaz sem pa Gabriel“. Vse to pa je moža le nekako otožnega delalo; Varaka mu je moral pogum dati po njegovi ženi Hadiži.

Le počasi so se začeli spreobračati ljudje k njegovi veri. Sicer je goreče pridigal po semujih in ljudskih zborih, ali vspeha je bilo malo. Že je bil doveršil petdeset let, ko je bila njegova reč še zmirom le slaboten začetek. Zdaj mu je vmerla Hadiža, njegova zvesta žena, in stric Abu Talib, kateri ga je do tedaj varoval in tolažil. Mohamedu je začelo popolnoma vpadati serce. Ali zdaj se je zgodilo nekaj, kar ga je neznansko pokrepčalo in z nenavadnim pogumom napolnilo; sanjalo se mu je namreč neko noč, kakor da je popotoval v nebesa, kjer mu je Bog razodel vse skrivnosti njegove nove vere. Od tedaj ni več poznal omahljivosti in boječnosti; priverženci so se mu hitro množili; ravno tako hitro pa je rastlo tudi število njegovih očitnih nasprotnikov, ki so ga strupeno sovražili in sè smertjo mu pretili. Moral je bežati iz Mekke v mesto Medino, kjer je imel več gorečih prijateljev. To se je zgodilo leta 622, 16. malega serpana. Od tega bega, ki se po arabsko imenuje „hedžra“, štejejo mohamedanci leta, kakor mi od rojstva Kristusovega.

V Medini je prebival Mohamed deset let; tukaj je doveršil svoj nauk in spreobrnil k njemu celo mesto; od tukaj je vodil

svoje priveržence na vojsko zoper vse, ki so bili druge vere, bodi si malikovavci ali judje ali kristijani. Leta 629 je šel celo nad svoje rojstno mesto Mekko, katero je premagal in svoji oblasti podvergel. Zdaj je bil on gospodar poglavitnega tempeljna arabskega, sloveče Kaabe, kjer je malike razbil in prvič notri očitno opravil molitev po svoji veri. Še nekoliko bojev in poklonili so se mu Arabci po vseh krajih. Naslednje leta je učil in vterjeval svoje naredbe, zraven pa na vojsko se pripravljaj zoper bizantinskega cesarja. Leta 632 pa je zbolel in 8. rožnega cveta vmerl v Medini s temi obupnimi besedami: „Pekel gori, vpor se bliža, kakor poslednji del temne noči; ali zaboga! ne dolžite me, jaz sem le dovolil, kar korân dovoljuje, in prepovedal le, kar je korân prepovedal.“ „Korân“ imenuje Mohamed bukve, v katere je dal zapisati, kar mu je, kakor je rekel, Bog razodel; in to je mohamedansko sveto pismo. Vso svojo vero pa je imenoval Mohamed „islam“ in po tej besedi se pravi mohamedancem tudi „moslimi“ ali „musulmani“. Nasledniki prerokovi v duhovni in svetovni oblasti pa so se imenovali „kalifi“, mej katerimi je prvi bil Abubeker, Mohamedov tast, oče ene iz mej mnogih žen, ki jih je imel prerok po Hadižini smerti vse kmalu.

Abubeker si je podvergel naj prej arabske rodove, ki so se hoteli odtegniti njegovi oblasti in odpasti od Mohamedove vere; drugo leto pa je že v unanje dežele poslal dve vojski, eno proti perzijanski meji, drugo pa v Sirijo. Perva je bila vedno in povsod zmagovita; pridobila mu je deželo Irak, to je, negdanjo Babilonijo in Asirijo; druga ni bila tako srečna, dokler ni dobila od one pomoči. Mej tem je vmerl Abubeker, ki je gospodaril le dve leti (632—634), in nasledoval je drugi kalif, Omar, kateri je prav za prav vstanovil svetovno gospostvo arabsko. Njegovi vojvodi so premagali kristijane blizu jezera Genezaret, pridobili glavno mesto Damasek in tako Sirijo in sveto deželo podvergli njegovi oblasti. Oblegli so tudi mesto Jeruzalem, ki se je pogumno branilo štiri mesece, dokler je Omar sam prišel in ga prisilil, da se mu je vdalo. Sklenil pa je pogodbo s kristijani v mestu, tako da so mu ti plačevali davek, in se je prizaneslo njim in njihovim svetiščem.

Tako je prišlo mesto Jeruzalem in cela sveta dežela sovražnikom kerščanske vere v oblast; vendar se mora reči, da se kristijanom, dokler so jim prvi arabski kalifi gospodarili, ni ravno posebno slabo godilo. Huje pa jim je bilo, ko so se Fatimidi polastili Jeruzalema. Tako se imenuje rodovina nekega Obeidallaha

v Tunisu v Afriki, kateri se je hvalil, da je mlajši Mohamedove hčere Fatime. Fatimidi so podveigli Egipt in Sirijo in prisvojili si ime kalif. Mej njimi je bil zlasti tretji, Hakim Biamrillah, hud sovražnik kristijanom, ki je dal leta 1011 celo cerkev vstajenja Gospodovega podreti. Kristijani so morali plačevati neizmerne davke, vendar jim je bila prepovedana vsaka slovesna služba božja. Hakimov sin, Dhaher, pa je dovolil cerkev Gospodovega vstajenja zopet sezidati, kar so storili kristijani s pomočjo bizantinskega cesarja Konstantina Monomaha.

Dasiravno pa so imeli tudi tedaj kristijani še mnogo terpeti, vendar se jim je še dobro godilo v primeri s tem, kar so skusili kmalu potem pod tursko oblastjo. Neko divje tursko pleme, Seldžuki po imenu, osvojilo si je namreč okoli srede 11. stoletja skoraj vse dežele, ki so jih imeli kalifi v Aziji, mej njimi tudi sveto deželo in mesto Jeruzalem. Pod njihovim jarmom so britko zdihovali kristijani 38 let. Dostikrat so ti divjaki kar mej službo božjo prihrumeli v cerkve, skrunili oltarje, prevračali kelihe, duhovnike in patrijarha samega pa po tleh vlačili za lase in za brado, in odpeljavali v ječo, kjer so jih imeli zaperte, dokler so jih kristijani odkupili z mnogimi denarji. Kako se je tedaj godilo še le vbogim romarjem, ker so imeli domači kristijani toliko terpeti! Dosti so jih že po poti pomorili, preden so zagledali sveto mesto; dosti so jih stekli, z ranami obložili in čisto oropali, da so lačni, na pol nagi, na pol mertvi priplazili se do vrat svetega mesta; notri pa niso smeli, ker niso imeli s čim plačati vstopnine, katero so od vsakega tirjali Turki. Kristijani v Jeruzalemu, sami v tolikih stiskah in britkostih, mogli so le malo pomagati vbogim romarjem.

Ko je izvedel papež, sveti Gregor VII., kako hudo se godi vernim v sveti deželi, sklical bi bil pač rad vojsko zoper kervoločne Turke; ali kaj ker je bil tudi on v veliki zadregi; imel je opraviti čez glavo z brezbožnim nemškim kraljem Henrikom IV., kateri je sveto cerkev Kristusovo sebi želel sužnjo storiti.

V tem času je bil romal tudi neki puščavnik, Peter Amijenski s Francoskega, v svete kraje, kjer je videl vse grozovito terpljenje, katero so imeli tam terpeti kristijani. S pismom patrijarha jeruzalemskega Simeona se je vernil v Evropo ter šel v Rim k papežu Urbanu II., kateremu je izročil list ter z gorečo besedo mu popisal neznanske stiske in britkosti vbozih kristijanov v sveti deželi. Papež je bil ginjen v svojem srcu; sklenil je pomagati, kakor hitro bo mogoče, puščavnika pa je poslal po svetu, naj hodi od me-

sta do mesta, od vasi do vasi, povsod naj pridiga ljudem vojsko zoper nevsmiljenega Turka. Puščavnik je to storil z veliko gorečnostjo; prehodil je Laško in Francosko in povsod so ga ljudje poslušali kakor svetnika. Tudi sam papež Urban II. je sklical leta 1095 zbor najprej v Pjačenci na Laškem, potem pa v Klermontu na Francoskem, kjer je spodbudil sè svojo mogočno besedo brezštevilne množice zbranega ljudstva, da je kakor z enim glasom vpilo: „Bog hoče, da gremo na vojsko; njegova volja se zgodi!“ Ko je papež doveršil svoje govorjenje, pokleknili so predenj mnogi škofje, ki so bili pričujoči, proseči svetega očeta, naj jim dovoli, da gredo tudi oni na vojsko za sveto vero Kristusovo. Papež jim je rad priterdil; za znamenje pa, da so vojaki Kristusovi, pripel je vsakemu križec iz erdečega sukna na desno ramo. Ravno take križce je sprejela za škofi brezštevilna množica drugih ljudi; vsi so se zavezali s tem, da hočejo iti na vojsko v sveto deželo, da rešijo kristijane. Kateri so sprejeli znamenje svetega križa, imenovali so se križaniki, in od tod se imenujejo tudi vojske s križem zaznamenjvanih kersčanskih vojakov križanske vojske.

Pervo križansko vojsko je vodil Gotfrid Buljonski, hraber junak in ravno tako pošten in pobožen gospod iz dežele Belgije. Pod njegovim poveljstvom se je zbralo v jeseni leta 1096 do šest stotisoč križanikov; sešli so se pred Carigradom, od koder so se po ladijah prepeljali v Malo Azijo. Tukaj so vzeli najprej imenitno mesto Nikejo, potem so premagali Turke pri Dorileju, dobili so Edeso v Mezopotamiji v svojo oblast in po dolgem obleganju tudi Antijohijo v Siriji. V teh dveh mestih jih je moralo mnogo ostati za brambo, in ker jih je veliko število poginilo v vednih bojih in po grozovitih trudih in težavah, vročini, žeji, lakoti in boleznih, prišlo je le kakih dvajset tisoč krepkih pešcev in petnajst sto konjikov do svetega mesta Jeruzalema 7. rožnega cveta leta 1099.

V Jeruzalemu so tačas zopet Fatimidi gospodarili; pred štiri leti (1095) so bili namreč pregnali Turke in spravili mesto zopet v svojo oblast. Bilo pa je sveto mesto od vseh strani dobro vterjeno in zavarovano in notri je stalo nad štirideset tisoč mož mohamedanske vojske. Devet in trideset dni so morali kristijani oblegati in dva dni naskakovati, preden so ga dobili v oblast, kar se je zgodilo 15. malega serpana l. 1099.

Gotfrida Buljonskega so izvolili nato kristijani za jeruzalemskega kralja, in on je sicer sprejel volitev, ali zlate kraljeve krone ni hotel nositi, kjer je Sin božji nosil ternovo krono, tudi se je

vedno imenoval le vojvoda Gotfrida. Že čez eno leto pa je Bog k sebi poklical tega pobožnega, ponižnega moža; nasledoval mu je njegov brat Balduin, ki je bil prej v Edesi knez. Ta je sprejel kraljevi naslov ter s pomočjo italijanskih mest Genove, Pize in Benedek precej razširil svoje kraljestvo, ker si je prisvojil primorske mesta Akkon, Tripolis in Berit. Največe pa je bilo jeruzalemsko kraljestvo pod četertim kraljem, Fulkom, ki je vladal od leta 1131 do 1142; raztezalo se je takrat proti sončnemu vshodu do sirske puščave, proti zahodu do srednjega, proti jugu do erdečega morja, proti severju do gorenjega Evfrata. Ali seveda pravega miru to kraljestvo nigdar ni imelo; vedno so namreč skušali mohamedanci, da bi sveto deželo zopet nazaj dobili in pokončali kristijane, ki so jim jo vzeli. Zato niso ti tako rekoč nigdar mogli brez skerbi spat; vedno so morali biti pripravljeni, da bi se branili sovražnemu napadu. V teh večnih bojih so se začeli sloveči duhovni viteški redovi, o katerih moramo tukaj nekoliko povedati, ker jih bomo pozneje še večkrat imenovali.

Pervi duhovni viteški red so hospitaliti ali johanniti, katere bi smeli bolj po naše „ivánovce“ zvati. Že leta 1048 so bili italijanski tergovci iz mesta Amalfi v Jeruzalemu neki samostan ustanovili na čast svetemu Ivánu Kerstniku, v ta namen, da bi se notri vbogi in bolni romarji zastonj sprejemali in zdravili. Ščasoma so sprejeli pobožni možje, ki so tukaj romarjem in bolnikom stregli posebno redovno obleko, čern plašč z belim križem gori prišitim; tudi so začeli redovne obljube delati, namreč radovoljnega vboštva, vednega devištva in pokorščine do svojega duhovnega poglavarja. Po prvi križanski vojski pa so morali ivánovci, kader je bila posebna sila, tudi za orožje prijeti, da so branili kristijane pred sovražniki svete vere. Tako je prišlo, da so se nekateri mej njimi popolnoma za vojskovanje odločili in k prejšnjim trem tudi še četrto obljubo pristavljali, da bodo z orožjem branili sveto vero. Pozdaj so se delili ivánovci v tri verste; prvi so bili mašniki, drugi vitezi, ki so nad redovno obleko meč in oklep nosili, tretji pa bratje služabniki, kateri so imeli bolnikom streči in druge domače dela opravljati, pa tudi v vojsko so jih za postrežbo seboj jemali. Ta red se je razširjal iz Jeruzalema po vsej Evropi; poglavar se je imenoval mojster, pozneje veliki mojster.

Drugi še imenitniši redovni vitezi so bili templjarji, ali tempeljski gospodje, tako imenovani zato, ker so imeli svojo hišo na tistem mestu, kjer je nekdam Salomonov tempelj stal. Začelo je

ta red devet francoskih vitezev, kateri so se bili združili leta 1118 v ta namen, da bi varovali romarje po cestah svete dežele roparjev in razbojnikov. Tudi oni so bili razdeljeni v tri verste, namreč viteze, kateri so morali biti plemenitega rodu in so nosili belo obleko s škerlatastim križem gori prišitim, potem mašnike, kateri so imeli božjo službo opravljati v redovnih hišah, in naposled brate služabnike, ki so bili zopet razdeljeni v orožne brate za vojaško postrežbo in delavne brate za domače opravila. Redu poglavar je bil mojster, ki je imel na strani redovni svet. Imeli pa so templjarji kmalu tudi zunaj svete dežele zlasti po Španjskem in Francoskem mnogo lepih in bogatih redovnih hiš, ker so sloveli ko hrabri junaki in so jim zato radi dajali pobožni kristijani, kolikor so le vterpeli, da bi mogli tako lažje zderževati vojsko v svetih mestih in skerbeti za romarje, ki so tjakaj popotovali.

Ivánovcem in templjarjem se je pridružil z enakim namenom pa nekoliko pozneje tako imenovani nemški red, katerega vitezi so bele plašče nosili s črnim križem. Tudi le-ti so od kraja zlasti bolnikom in romarjem stregli, pozneje pa so le bolj z vojsko imeli opraviti.

Ti viteški redovi so bili poglavitna podpora kerščanskega gospodstva v sveti deželi; oni so nameščali tamkaj tako imenovano stoječo vojsko, ker so bili vedno pripravljene na boj zoper nevernike.

Ali mohamedanci so bili hudi ljudje in vajeni vojaki; vzeli so kristijanom naj prejšnje mesto Edeso; drugo križansko vojsko, katero sta vodila francoski kralj Ludovik VII. in nemški cesar Konrad III. od leta 1147 do 1149, vničili so po malem skoraj popolnoma, in leta 1187 moral se je vdati Jeruzalem egiptovskemu sultanu Saladinu. Tako je bilo konec kerščanskega kraljestva jeruzalemskega, potem ko je terpelo 88 let. Po tretji križanski vojski (od l. 1189 do 1192) so dobili sicer kristijani nekoliko dežele pri morju in pravico, da smejo slobodno obiskovati svete kraje; ali ti so ostali vsi v Saladinovi oblasti. Četrta križanska vojska (l. 1202-1204) ne zasluži tega imena. Leta 1228 pa je šel v sveto deželo cesar Friderik II., kateri je pridobil po pogodbi z egiptovskim sultanom Jeruzalem in Nazaret sè vso deželo mej tema dvema mestoma in morjem, kakor tudi mesto Sidon; ali že leta 1244 so kristijani Jeruzalem zopet izgubili in od tedaj je ostalo sveto mesto mohamedancem v oblasti do današnjega dne.

Bežali so namreč leta 1244 seldžučki Turki, Hovaresmi ime-

novani, pred Mongoli, kateri so bili razrušili njihovo kraljestvo v današnji Khivi v osrednji Aziji, in egiptovski sultan Ejub je vzel cele velike čete le-teh beguncev v svojo službo. Na potu v Egipt pa so divji Hovaresmi Jeruzalem vzeli in božji grob oskrunili in razdjali. Potem so še tisto leto združeni z Ejubovimi Saraceni pri Gazi sè vso silo vdarili na kristijane in jih pobili do dobrega, le majhina peščica se jih je rešila v mesto Akon. Tako so spravili Egipčani skoraj vso sveto deželo pód se; kristijanom je ostalo poleg Akona le še nekoliko mestec pri morju.— To je tista bitev, ki jo je videl sveti Ludovik IX., francoski kralj, v prikazni, ko je bolan ležal v omedlevici, kakor smo povedali v prejšnjem poglavju.

Lahko si mislimo, kako britkost je moralo čutiti vsako pobožno kerščansko serce v Evropi, ko so se slišale z Jutrovega zopet tako žalostne novice. Marisikedo se je vprašal sam pri sebi: „Se li smejo prepustiti naj hujšemu sovražniku naše kerščanske vere kraji, ki so kristijanu naj svetejši? Se li smejo pustiti brez pomoči bratje na Jutrovem?“— Vendar tiste splošne gorečnosti, tiste svete navdušenosti kakor nekedaj, ni bilo več mej kristijani. Razen papeža Inocencija IV. so redki bili, ki so se v resnici razveselili, ko so slišali: „Ludovik IX., francoski kralj, se pripravlja na križansko vojsko.“

Čertice iz življenja rajnice Marije Kosove,

device tretjega reda svetega Frančiška.

(Nadaljevanje.)

Peta cvetlica v Micinem duhovnem vertu je bila rumena sončnica. Kakor se sončnica vedno za soncem obrača, tako je bilo tudi Micino celo življenje, vse njeno djanje in nehanje vedno le na Boga obrnjeno. Pri vseh rečeh se je vpraševala: „Ali je pa to, kar mislim storiti, iz ljubezni do Boga? ali je po sveti božji volji?“ Njej ni bilo mogoče tako pogostoma svetega obhajila prejemati, kakor drugim, zdravim — akoravno se je večkrat na leto zgodilo —; zato se je pa prav pogosto sè serčnimi željami po duhovno obhajala. In pri tem je prejela mnogo milosti in tolažeb; saj se je tudi tako sklenila sè svojim ljubim Jezusom, katerega je čez vse ljubila. Keder je slišala uro biti, se je vselej nekaj trenutkov v Boga zamislila in Mariji se priporočila za srečno zadnjo uro, ali pa je svoje terpljenje za duše v vicah darovala. Večkrat je rekla: „Jaz

mislim, ako bi ljudje hoteli, bi ne bilo dosti duš v vicah. Kolikor ljudi bi v vsaki fari skoz teden pomerlo, v nedeljo bi zanje pobožne duše darovale svoja sveta obhajila in vice bi se sproti praznile.“

Posebno rada je vsako uro Jezusovo terpljenje preišljevala in svoje terpljenje ž njegovim sklepala in Bogu darovala. To je bilo sploh celih dvaindvajset let, v katerih je svoj težki križ pohlevno za Jezusom nosila. Keder je slišala kaj tolči, si je vedno mislila, da sliši tolči kladivo, ko Jezusa na križ pribijajo. Keder je zdravnik prerezaval rane, kar se je mnogokrat zgodilo, ali ko si je sama kako v golo kost zadela, da jo je bolelo, kakor bi jo v serce pikal, vselej je na Jezusove hude bolečine mislila in zlasti na njegovo presveto serce, kako je bilo za nas žalostno do smerti in prebodeno iz ljubezni do nas. Kakor gori iz prebodenega svetega serca Jezusovega plamen ljubezni, tako se je vzdigoval tudi iz njegovega serca ljubezni plamen, kateri se je obračal vedno proti njenemu božjemu mojstru. (Dalje prihodnjič).

Priporočilo.

Priporoča se pobožni molitvi neka že več let hudo bolna oseba na Štajerskem.

Dnevi popolnega odpustka in vesoljne odveze in godovi svetnikov in svetnic redov svetega Frančiška

meseca rožnega cveta.

1. Zv. Jakob Strepski, nadškof, 1. reda.
- „ Zv. Pelingot Urbinski, spoznavavec 3. reda.
2. Zv. Baptista Varani, devica 2. reda. *P. O.*
3. Zv. Andrej Spelski, spoznavavec 1. reda.
- Praznik presvetega serca Jezusovega. **P. O.** — *V. O.*
5. Zv. Pacifik Ceredanski, spoznavavec 1. reda.
7. Zv. Štefan in Rajmund s tovariši, mart. 1. reda.
12. Zv. Gvido Kortonski, spoznavavec 1. reda. *P. O.*
13. Sv. Anton Padovanski, spoznavavec. 1. reda. **P. O.**
19. Zv. Mihelina, vdova 3. reda (**P. O. f.**) (*P. O. k.*)
21. Spomin redovne 50letnice Pija IX. *P. O.* — *V. O. s'pap. blagosl.*
27. Zv. Benvenut iz Gubija, spozn. 1. reda *P. O.*
29. Sv. Peter in Pavel, apost. *V. O.*
- „ Zv. Peter iz Gvalda, spoznavavec 3. reda.